

*klobúček listivý nebyl skován* smysl: aby nebyly učiněny tajné dohody proti utrakvistům – 39 *na zlé ke zlému*

42 *aby raden a pomocen byl* aby přispěl radou a pomocí; *z nároku z nařčení* (z kacířství) – 43-44 *vedlé úmluv sborem bazilejským učiněných* podle kompaktát schválených koncilem basilejským (v l. 1434-1436); *aby se jim... dosti stalo* aby jim bylo učiněno zadost (tj. aby byla plněna kompaktáta) – 45 *očitě jasně, zřejmě* – 46 *by nás mienili... vypěsti* že by měli v úmyslu vysvobodit nás; *než více* ale naopak spíše – 47 *zmazati očerniti, pošpiniti* – 49-50 *zámkuov k České zemi příslušejících koruně*: šlo o zámky a jiný majetek, náležející k české koruně, hlavně v Sasku, který za husitských válek král Zikmund zastavil cizincům – 51 *zase přihromazditi* zpět připojiti, přivtěliti – 52 *zavadí* zastaví

54 *běh jiný... běží* jde o jiné věci – 55 *jiežto*: tj. krve (přijímání krve); *Kaifáš*: židovský velekněz, jeden ze soudců Kristových – 56 *jsú najvyšší stupeň... vstúpili* dostoupili nejvyššího stupně – 58 *hodně jest* je záhodno; *jistých kronik*: jde především o Dalimilovu kroniku – 59 *jichž smy... svědomi* které jsou nám dokonale známy – 59-60 *každého národu německého* každého člověka německé národnosti – 60 *dlubně* palice, kyje (srov. Dal 59, 33) – 61 *najmohutějšího* nejbohatšího – 63 *oslepili* zaslepní; *těž totěž*

65 *znamenati* vzítí na vědomí; *Deuteronomu*: Deuteronomia, 5. knihy Mojžíšovy ze Starého zákona (cit. Deut. 17, 15) – 69 *ustavení* ustanovení (božímu) – 70 *přijieti* přijmouti – 71 *v druhé kanonice* v druhé epištole (srov. 2 Jan. 10) – 72 *ovšem* zcela, tím spíše – 73 *nelolik by chtěl* nejen že by chtěl – 74 *bezděky* proti vůli, násilím

## ZÁPIS ALEXANDRA VELIKÉHO SLOVANŮM

Ke Krátkému sebrání z kronik českých je v brněnském rukopise bezprostředně připojeno latinské falzum Zápis Alexandra Velikého Slovanům. Tento podvrh je projevem obdobného úsilí jako tzv. Soběslavská a Staropražská práva (srov. zde na s. 415). Vznikl nejpozději v okruhu raných humanistů v druhé polovině 15. století, avšak není vyloučeno, že pochází už z doby značně starší (Václav Hájek z Libočan jej uvádí v souvislosti se založením pražského kláštera Na Slovanech). Došel v husitských Čechách veliké pozornosti; dovolává se ho i Krátké sebrání.

### Zápis Alexandra Velikého slovenskému jazyku a českému na budúcie časy

My Alexandr, nástupce makedonského krále Filipa, předobrazně líčený jako „kozel“, původce řecké monarchie, syn Jovův, ohlášený skrze Nektanaba, rozpravěč s bráhmány a se stromy Slunce i Luny, potlačitel Peršanů a Médů, pán světa od východu slunce až k západu, od poledne až k půlnoci, 5 osvícenému pokolení slovanskému a jazyku jejich milost, mír a pozdrav od nás i od našich následníků, kteří po nás budou následovat v ovládnání světa.

Protože jste nám pomáhali, jsouce vždy ve věrnosti spolehliví, ve zbrani rázní jakožto bojovní a zdatní spojenci, dáváme vám a udílíme ze 10 svobodné vůle a na věčné časy celý pás země od půlnoci až k poledním

hranicím italským, aby se nikdo neopovažoval tam zůstat, usazovat se nebo místa si hledat kromě vašich lidí. A bude-li někdo druhý nalezen, že se tam zdržuje, budiž vaším služebníkem a jeho potomci služebníky vašich potomků.

- 15 Dáno v novém městě našeho založení, Alexandrii, založeném nad velkou egyptskou řekou Nilem, v dvanáctém roce našich království, se souhlasem velikých bohů Jova, Marta a Plutona, jakož i největší bohyně Minervy. Svědky pak této věci jsou Anaklét, osvícený náš kancléř, a jiných jedenáct knížat, které pro případ, že bychom odešli bez potomstva, zůstavujeme jako pány vaše a celého světa.
- 20

Nadpis: *slovenskému jazyku a českému slovanskému a českému národu, Slovanům vůbec a Čechům zvláště (před lat. textem nadpis český) – 1-2 předobrazně líčený jako „kozel“: v proroctví Danielově 8,5: „aj, kozel přicházel od západu na svršek vši země, a žádný se ho nedotýkal na zemi, a ten kozel měl roh znamenitý mezi očima svýma“; skladatel listu Alexandrova mylně předpokládal, že biblická kniha Daniela vznikla před dobou Alexandrovou – 2 monarchie: okrajová poznámka, psaná taktéž rukou 15. stol., tlumočí pojem jako obecnou vládu jedincovu, uvádí etymologii slova a připojuje: „jako bůh nebo jiný vládce, tak Alexandr Veliký“; *Jovův*: míněn Juppiter Ammon, vlastně egyptské božstvo v Libyi s věštírnou v oáze Si-vašské, od Římanů ztotožňované s Jovem; *Nektanaba*: egyptský král Nektanabos II., vypuzený roku 345 př. n. l. Peršany, byl v pozdějších pověstech uváděn ve vztah ke zplenění Alexandra Velikého – 3 *se stromy Slunce a Luny*: podle Pseudo-Alexandrova listu Aristotelovi dotazoval se Alexandr Veliký v Indii věštných stromů, zasvěcených Slunci a Luně – 16 *v dvanáctém*: tj. v posledním – 18 *kancléř*: v lat. orig. logotheta, z řec. logothetés, což bylo označení kancléře teprve za byzantských císařů*

## ŠPROCHY VAGOVSKÉ A ODPOVĚĎ NA NĚ

Obdobou učené polemiky, která se rozvinula v šedesátých letech 15. století zvláště mezi Hilariem Litoměřickým a Rokycanou, byl souboj vtípu mezi vratislavským biskupem Joštem z Rožmberka (synem jihočeského velmože Oldřicha z Rožmberka) a Václavem Korandou mladším, který byl již tehdy vedle Rokycany přední utrakvistickou osobností. Jošt byl ideovým vůdcem reakční Jednoty zelenohorské, utvořené panstvem proti králi Jiřímu, a soupeřil se Zdeňkem ze Šternberka o její vedení. Oldřichův syn Jošt nezapomněl, že je Čech, a jeho ohled na český národní a státní prospěch ho vedl k smírné taktice: snažil se pohnout Jiříka k odstoupení od kompaktát nikoli násilím, nýbrž pevnou solidaritou všech katolíků českého státu. Jedním z prostředků, jímž chtěl působit, byla i sbírka bystrých rýmovaných aforismů, upozorňujících na bolestivá místa druhé strany. Joštovi pak neméně vtípně odpověděl z opačného stanoviska Václav Koranda, který podle své záliby v přezdívkách nazývá biskupa „Klímou z Prudovic“; jde nespíš o nějakou dobovou narážku, která je dnes už nevysvětlitelná.